

ثبت حسابداری موجودی کالا

در رابطه با حسابداری موجودی کالا ۵ رویداد مالی اصلی وجود دارد:

1. خرید کالا
2. حمل کالای خریداری شده
3. برگشت از خرید
4. فروش کالا
5. برگشت از فروش

هر یک از این رویدادهای مالی طی فرآیندی منظم در سیستم دائمی موجودی کالا ثبت شده و اصطلاحاً در حساب‌ها گردش داده می‌شوند. در ادامه به نحوه ثبت هریک از این ۵ رویداد مالی می‌پردازیم.

رویداد اول. خرید کالا

به احتمال زیاد پس از تأسیس شرکت، اولین رویدادی که در رابطه با کالا شکل می‌گیرد، خرید کالا است.

با خرید کالا، دارایی شرکت تحت عنوان موجودی کالا افزایش می‌یابد. این خرید ممکن است به صورت نقد یا نسبه باشد. اما در هر حال، نحوه ثبت آن در عمل به شکل زیر است:

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بده	بسر
n	yyyy/mm/dd	موجودی کالا	xx	
		حساب‌های پرداختی تجاری - نام فروشنده		xx
		بابت خرید کالا ...		

نکته: خرید نقد باشد یا نسبه، می‌بایست به صورت نسبه ثبت کرد و حسب مورد، ثبت تسویه بدهی مرتبط با آن (بلافاصله یا در سررسید مقرر) صادر می‌شود.

رویداد دوم. حمل کالای خریداری شده

اگر شرکت هنگام خرید کالا، مخارج حمل کالاهای خریداری شده را متحمل شود، بهای آن می‌بایست به بهای تمام شده کالای خریداری شده اضافه یا اصطلاحاً سرشکن شود.

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	پس
n	yyyy/mm/dd	موجودی کالا	xx	
		حساب‌های پرداختی تجاری - نام حمل‌کننده		xx
		بابت بهای حمل کالای خریداری شده ...		

نکته: بهای حمل کالا یکی از مخارج لازم و ضروری برای تحصیل این دارایی است که طبق استاندارد حسابداری شماره ۸ ایران می‌بایست به بهای خرید کالا اضافه شود.

رویداد سوم. برگشت از خرید

گاهی اوقات ممکن است پس از خرید کالا، به دلیل وجود نقص در کالای خریداری شده و یا عدم تطابق آن با سفارش موردنظر، شرکت تمام یا بخشی از آن را به فروشنده برگرداند.

اگر خرید کالا نقد باشد یا نسیه تسویه شده، فرقی نمی‌کند. در زمان برگشت از خرید، شرکت بابت این برگشت از فروشنده طلبکار می‌شود. لذا در ثبت حسابداری آن می‌بایست یک طلب در مقابل کالای خارج شده از انبار شناسایی شود. ثبت آن به شرح زیر است:

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	بس
n	yyyy/mm/dd	حساب‌های دریافتی تجاری - نام فروشنده	xx	
		یا حساب‌های پرداختی تجاری - نام فروشنده	xx	
		موجودی کالا		xx
		بابت برگشت از خرید کالا ...		

همانطور که در ثبت بالا می‌بینید، اگر خرید کالا بصورت نسیه صورت گرفته باشد، و تا زمان برگشت کالا بدهی مرتبط با آن تسویه نشده باشد، می‌بایست حساب‌های پرداختی تجاری بدهکار شود.

در دنیای عمل در رابطه با برگشت از خرید، نکاتی وجود دارد که فوق العاده مهم و اجرایی هستند. اختلاف نرخ انبار در بحث برگشت از خرید یکی از این نکات عملی است. پیشنهاد می‌کنیم که مقاله اختلاف نرخ انبار و آثار آن بر صورت‌های مالی را حتماً و حتماً مطالعه کنید. این مقاله در ۲ قسمت ارائه شده است.

رویداد چهارم. فروش کالا و بهای تمام شده آن

فروش کالا مهمترین عملیات یک شرکت بازرگانی محسوب می‌شود. چرا که فلسفه کسب سود آن با این رویداد مالی امکان پذیر می‌شود.

در زمان فروش کالا، با محقق شدن شرایط شناخت درآمد، یک دارایی تحت عنوان حساب‌های دریافتی تجاری (با عنایت به نکته‌ای که در بحث خرید کالا در مورد گردش دادن حساب‌ها گفته شد) شکل می‌گیرد.

در نقطه مقابل، با توجه به اینکه این دارایی از محل فعالیت‌های عملیاتی و اصلی شرکت تأمین شده است، یک درآمد تحت عنوان درآمد فروش افزایش یافته و به شکل زیر ثبت می‌شود. برای فروش نقد و فروش نسیه نیز همواره یک طلب شکل می‌گیرد.

تفاوت فروش نقد و نسیه صرفاً در زمان وصول است! حتی اگر فروش نقد به صورت نسیه ثبت شود، بلافاصله بابت دریافت وجه نقد آن ثبت وصول مطالبات صادر می‌شود.

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	بس
n	yyyy/mm/dd	حساب‌های دریافتی تجاری - نام خریدار	xx	
		درآمد فروش		xx
		بابت فروش کالا ...		

پس از خروج کالا از انبار، ثبت بهای تمام شده کالای فروش رفته به صورت زیر صادر می‌شود:

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	بس
n	yyyy/mm/dd	بهای تمام شده کالای فروش رفته	xx	
		موجودی کالا		xx
		بابت خروج کالا از انبار ...		

نکته: بهای تمام شده کالای فروش رفته مهمترین هزینه یک شرکت بازرگانی محسوب می‌شود.

رویداد پنجم. برگشت از فروش

گاهی اوقات ممکن است به دلایل مختلف، مشتری از کالای خریداری شده خود راضی نباشد، و تمام یا بخشی مقداری از آن را به شرکت برگشت دهد. در این صورت ۲ ثبت حسابداری زیر صادر خواهد شد.

ابتدا در رابطه با برگشت درآمد فروش ثبت زیر صادر می‌شود:

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	پس
n	yyyy/mm/dd	برگشت از فروش	xx	
		حساب‌های دریافتی تجاری - نام خریدار		xx
		یا حساب‌های پرداختی تجاری - نام خریدار		xx
		بابت برگشت از فروش کالا ...		

همانطور که در ثبت بالا مشاهده می‌کنید اگر مطالبات فروش نسیه وصول نشده باشد، حساب‌های دریافتی بستانکار می‌شود، و اگر وصول شده باشد، یک بدهی تحت عنوان حساب‌های پرداختی تجاری به خریدار شکل می‌گیرد.

پس از ورود کالا به انبار، در رابطه با بهای تمام شده کالای برگشتی ثبت زیر صادر می‌شود:

ش سند	تاریخ	عنوان حساب	بد	پس
n	yyyy/mm/dd	موجودی کالا	xx	
		بهای تمام شده کالای فروش رفته		xx
		بابت برگشت کالا به انبار ...		

کلام آخر

این ۵ رویداد اصلی، بیشترین حجم عملیات تجاری شرکت‌های بازرگانی را تشکیل می‌دهد. با مرور آنها و تسلط بر نکات مرتبط با آن، می‌توانید بر عملیات‌های اجرایی حسابداری شرکت‌های بازرگانی تسلط پیدا کنید و موفق‌تر عمل کنید.